

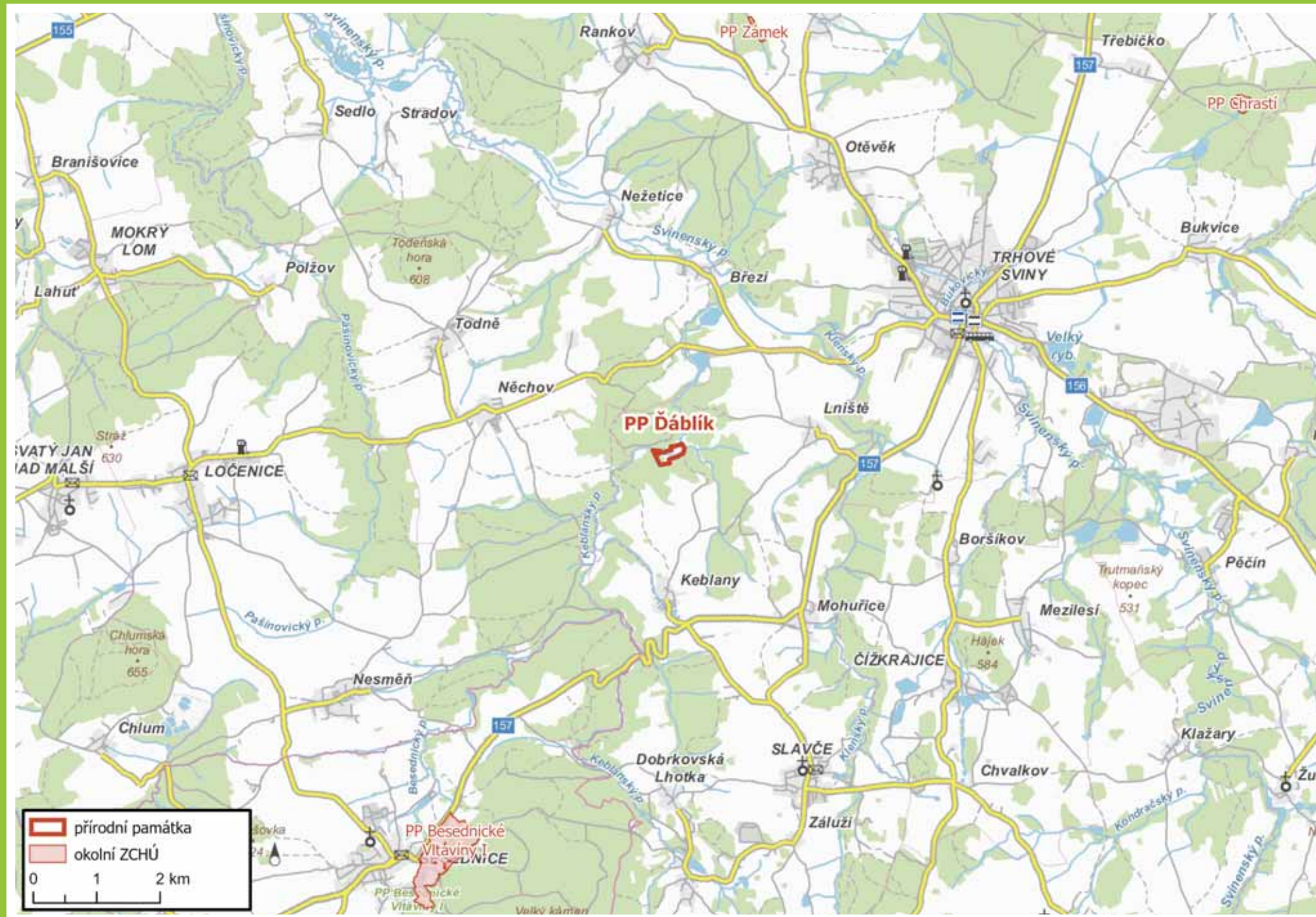

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

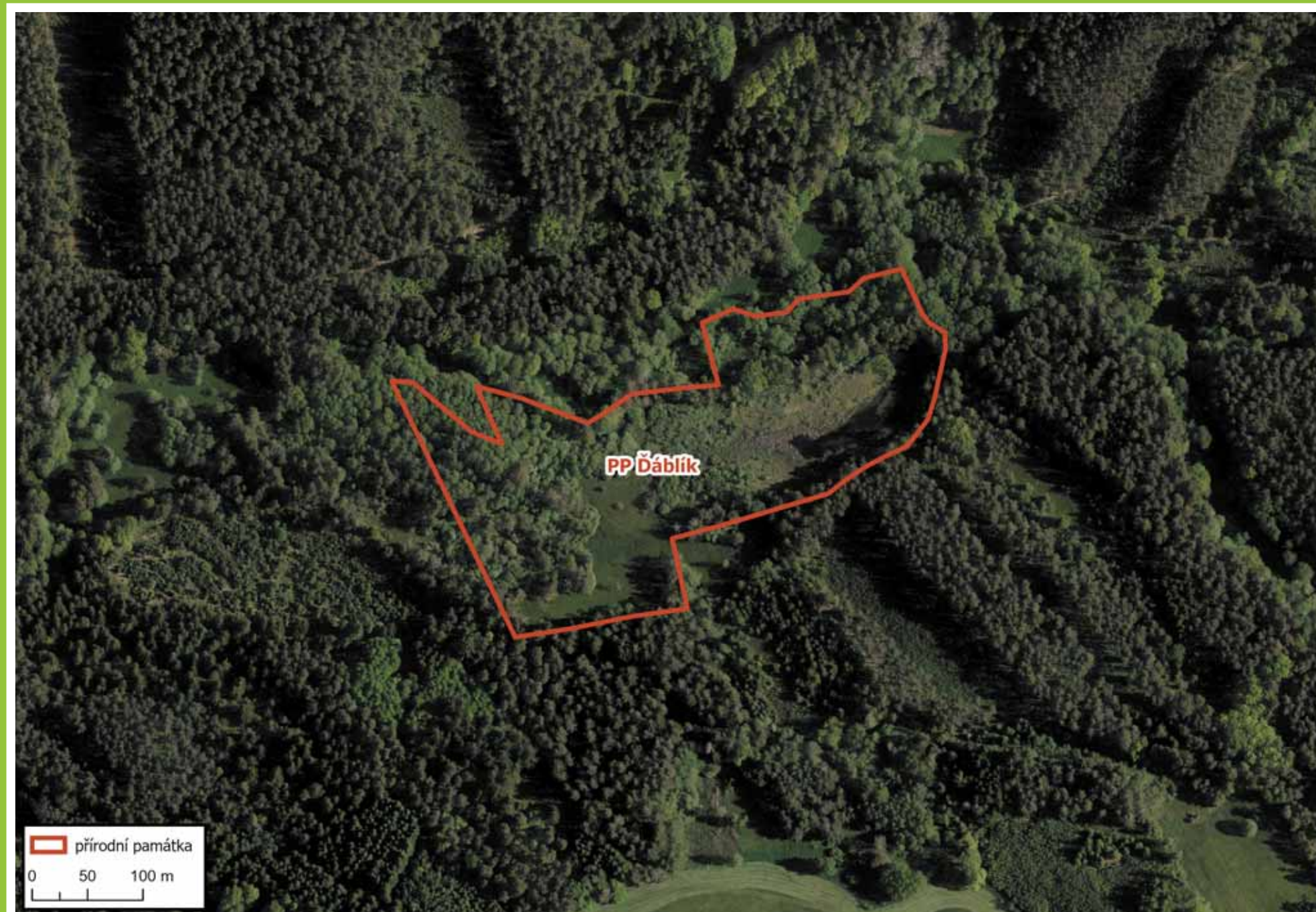
Ministerstvo životního prostředí

Přírodní památka
ĎÁBLÍK
Evropsky významná lokalita

MAPA OKOLÍ

ORTOFOTO

LETECKÝ SNÍMEK

Od roku 2016 je zdejší území evidováno jako evropsky významná lokalita k ochraně mezotrofních vodních biotopů s vegetací řas parožnatků. Národní ochranu této lokality zajišťuje stejnojmenná přírodní památka o rozloze 3,4 ha, která byla poprvé vyhlášena v roce 1990 a aktuálně chrání vodní a mokřadní biotopy s populacemi ohrožených druhů rostlin a živočichů. Památka se rozkládá v nadmořské výšce cca 458–463 m n. m., z hlediska biogeografického členění se nachází v česko-krumlovském bioregionu, z hlediska fyto geografického členění v Novohradském podhůří.

Území přírodní památky Ďáblík zahrnuje plochu bývalého knížecího rybníka, který se dlouhodobě hospodářsky nevyužívá, a přilehlé podmáčené louky zčásti zarostlé porosty dřevin. Pod hrází rybníka leží několik tůňek. Poměrně rozsáhlá zazemněná plocha bývalého rybníka a menší plochy pod hrází představují příhodné biotopy pro celé spektrum mokřadních rostlin. Vegetuje zde především velmi početná populace dáblíku bahenního, podle kterého se celá přírodní památka jmenuje. **Ďáblík bahenní** (*Calla palustris*) je slabě jedovatá rostlina s tlustým válcovitým oddenkem uloženým v bahně. Z oddenku vyrůstají svěže zelené listy s vejčitou čepelí a lodyha s palčivým květenstvím, které je obaleno v bílých až nazelenalých listenech. Plodenství se zbarvuje do výrazné červeně.

dáblík bahenní

vachta trojlistá

Lokalita poskytuje životní prostor i dalším zajímavým druhům rostlin. Nejlépe se k jejich pozorování hodí přelom května a června, kdy většina z nich kvete. Pod hrází přežívá v malé populaci **vachta trojlistá** (*Menyanthes trifoliata*), typická trojlistými listy a překrásnými bílými květy. Dříve se jí říkalo „hořík jetel“

mochna bahenní

a lidé ji sbírali jako léčivku. V bohaté populaci zde roste **mochna bahenní** (*Comarum palustre*), která jako jediná mochna naší květeny kvete červeně. Vysoká rostlina v květnu nápadná svými žlutými úbory květů se nazývá **pastarček potoční** (*Tephrosia crispa*). Z rostlin méně okázalých se v přírodní památce vyskytuje například růžově kvetoucí **vrbovka bahenní** (*Epilobium palustre*), **kozlík dvoudomý** (*Valeriana dioica*) s drobnými bílými nebo světle růžovými květy a nevonící **violka bahenní** (*Viola palustris*) s bledě fialovým květem. Z vodních rostlin tu můžete najít **rdest vzplývavý** (*Potamogeton natans*), kteří tvoří typické porosty plovoucích listů se širokou čepelí.

Při průzkumu zdejší populace vážek byl potvrzen vzácný druh **vážka jasnoskvrnná** (*Leucorrhinia pectoralis*), která požívá ochrany nejen dle naší legislativy, ale i ochrany na evropské úrovni. Pro vážku jasnoskvrnnou jsou typické barevné znaky, a to zejména velká bílá skvrna na hlavě a jasně žlutá skvrna na svrchní straně 7. článku zadečku. Dospělci i larvy jsou draví a živí se drobným hmyzem. Ze vzácnějších druhů vážek byla zjištěna ještě **vážka čárkovaná** (*Leucorrhinia dubia*).

vážka jasnoskvrnná

vážka čárkovaná

Z brouků byla v zájmovém území dříve zaznamenána **majka fialová** (*Meloe violaceus*) – vzácný a chráněný brouk s modrofialovým leskem. Na první pohled zaujme svou několikacentimetrovou velikostí, barvou i tvarem těla se zavážitým zadečkem, který zkrácené krovky kryjí jen zčásti. Majky se vyvíjejí nesmírně originálním způsobem. Samička klade vajíčka do květů rostlin, kde se z nich vylíhnou drobné larvy, které pak vyhlíží opylovače. Pokud včela doseďne na květ, larva se přichytí a nechá se odnést do hnízda, kde se živí jako parazit na úkor včelího hostitele. Majka je vybavená silným jedem, který ve středověku využívali traviči k odstranění nepotřebných protivníků.

Na lesních cestách kolem památky můžete zastihnout rychle běžící brouky. Při vyrušení popoletí jako mouchy a zase běží dál. Jsou to svižníci. Dřívější entomologický průzkum v těchto místech doložil kovově zeleného **svižníka polního** (*Cicindela campestris*) a hnědého **svižníka lesomila** (*Cicindela sylvicola*) se žlutou kresbou. Jedná se o dravé brouky, kteří loví hlavně mravence a jiný drobný hmyz nebo pavouky. I jejich larvy se živí dravě. Před proměnou v dospělé žijí několik let v hlubokých podzemních chodbičkách, které si samy vyhrabávají.

Z obojživelníků se ve zdejší přírodní památce vzácně vyskytují dva druhy čolků – **čolek obecný** (*Lissotriton vulgaris*) a **čolek horský** (*Ichthyosaura alpestris*). Samičky bývají nenápadně hnědé, zatímco samečci mají zbarvení mnohem pestřejší, zejména v době páření (tzv. satební šat). Čolci žijí v jarním období ve vodě, kde se páří a samičky kladou vajíčka na vodní rostliny. Zbylou část roku tráví dospělí čolci na souši na vlhké půdě a ukrytí pod vegetací.

Místní rybník se stal biotopem žab ze skupiny „**zeleňých skokanů**“. Hojněji se vyskytuje **skokan zelený** (*Pelophylax esculentus*), méně často pak i menší **skokan krátkonohý** (*Pelophylax lessonae*). Zelení skokani jsou vodní žaby, které tráví čas ve vodě

čolek obecný

čolek horský

nebo na břehu, odkud při vyrušení zpátky do vody hbitě naskáčou. Z ostatních žab zde žijí rovněž zastupci „hnědých skokanů“. Název odpovídá realitě, jejich zbarvení je převážně hnědé. Tyto žaby jsou vázány na rybník jen fází rozmnožování. Po jejím ukončení se od rybníka vzdalují a celý rok přežívají v jeho okolí. Početnějším je **skokan hnědý** (*Rana temporaria*), méně běžným **skokan štíhlý** (*Rana dalmatina*). Území přírodní památky obývá ještě jeden obojživelník – **ropucha obecná** (*Bufo bufo*), zavážitá hnědá žaba s bradavičnatou kůží.

Plazy zastupuje **ještěrka živorodá** (*Zootoca vivipara*) se zajímavým způsobem rozmnožování. Samice nosí vajíčka v těle do ukončení vývoje zárodků a klade je až v okamžiku líhnutí mláďat. Tato ještěrka tedy rodí živá mláďata, i když nejde o pravou živorodost, jakou známe u savců. Její příbuzný **slepýš křehký** (*Anguis fragilis*) se na první pohled podobá spíše hadu. Jeho příslušnost k beznohým ještěrkám prozradí mrkající očka a ocásek, který se stejně jako u ještěrky v případě napadení oddělí od těla a dá tak zvířeti šanci na útek. Práví hadi se srostlými víčky mrkat nedovedou a ocasy neodhadzují. Zastupuje je zde **užovka obojková** (*Natrix natrix*), dlouhý šedý had s výraznými žlutými až oranžovými skvrnami za hlavou. Užovka výborně plave a ve vodě i loví, třeba žaby, pulce, plže a hmyz.

Ptačí společenstvo tvoří převážně běžné druhy. Ze zvláště chráněných taxonů je ze zdejšího území doložen **tuhyk obecný** (*Lanius collurio*), obyvatel keřových porostů, který svoji kořist uchovává napíchanou na trnech dřevin. V jarním období můžete zaslechnout nezaměnitelné ku-ku, hlas samce **kukačky obecné** (*Cuculus canorus*). Ze savců zahlédnete nejspíš **veverka obecnou** (*Sciurus vulgaris*), hbité zvířátko s huňatým ocasem, které se prohání po stromech. Ještě před sto lety se veverka běžně lovila v počtu desítek tisíc kusů ročně. Početnost veverčí populace však ve druhé polovině minulého století prudce poklesla. V současné době je veverka zvláště chráněná a její odstrel je zakázán.

tuhyk obecný